

Nyhetsbrev från Bryssel

November-december 2019

EU-enheten vid Ålands landskapsregering
om vad som händer på EU-nivå.

EU-krönikan

Ett mycket lång och arbetsdrygt år är sent omsider till ända. Under hösten har Finland varit ordförande i rådet, det lagstiftande EU-organ där medlemsländerna är representerade, och vid den finländska representationen här i Bryssel har arbetstempot varit högt. I januari kommer vi tillbaka till luftiga korridorer och tysta telefoner då hälften av kollegerna åkt hem och ingen längre är intresserad av vad vi gör. För landskapsregeringen har utmaningarna under ordförandeskapet inte varit förhandlingar om sakfrågor, och snarare om processer. Ordförandeskapet krävde tätare nationell koordinering än vanligt, och finländska ministrar och tjänstemän företrädde rådets gemensamma ståndpunkt framom sin nationella. Hur Ålands synpunkter skulle passa in i detta var inte alltid lätt att veta. Nåväl, vi är alla lite klokare till nästa ordförandeskap kring år 2032. Givet om fler länder lämnar eller nya tillkommer.

Vid den här tiden på årets finns alltid många intressanta analyser att läsa, och ett fenomen jag under året fastnat för är dessa nya former av politiskt engagemang. Människor från alla bakgrunder och åldrar är upprörda över saker; klimatförändringar, migration, undermåligt social trygghet, ojämnlighet eller globaliserad frihandel för att nämna några exempel. Det är ett underbetyg för de etablerade partipolitiska strukturerna att man inte kunnat fånga upp det här engagemanget. Ett problem kan vara att ilskan, som det ofta handlar om, inte är riktad mot en lokal eller nationell motpart utan mot EU, globaliseringen eller multinationella företag. Vägen mellan att engagera sig partipolitiska i hembygden tills resultat nåtts på internationell nivå kan kännas hopplöst långt, och då är demonstrationer mer konkreta åtgärder.

Det demokratiska underskottet inom EU lyfts ofta upp som en avgörande svårighet för att samarbetet ska åtnjuta medborgarnas förtroende. För Åland och andra icke-representerade regioner stämmer det. Men för många andra ligger problemet nog i att man helt enkelt inte känner gemenskap kring de utmaningar vi som EU-länder och medborgare står inför. EU:s lagstiftningsprocess är egentligen inte mer komplicerad än den brittiska- och den har vi ju alla lyckats lära oss i och med Brexit! Är Bryssel för långt bort då? Avståndet mellan Stockholm och Bryssel är ungefär lika långt som mellan Stockholm och Kiruna. Inom EU:s institutioner är visserligen franskan stark inom vissa områden. Men engelskan är dominant och talas mycket bättre än i de flesta nationella myndigheter. Så det språkliga avståndet kan inte heller vara avgörande, det vi vet alla som talat danska inom nordiska sammanhang. De handlar snarare om ett emotionellt avstånd. Vi bryr oss om Åland, om Sverige och Finland, om Norden och kanske något till. Men just EU väcker inget intresse. Våra utmaningar är enorma – och de är gemensamma. Vi behöver hitta gemensamma lösningar inom framtidsfrågor som biodiversitet, folkhälsa, koldioxidutsläpp, jämställdhet, dataskydd osv. Europa som region och EU som multilateralt samarbete kan verkligen göra skillnad inom de kommande åren, men det måste göras på sätt som inkluderar alla – också ståndpunkter från Åland. Jag ser fram emot att träffa er under nästa år och hjälpa till att minska avståndet till Bryssel.

En riktigt god och vilsam julhelg!

Julia Lindholm, landskapsregeringens specialsakkunniga i Bryssel

På gång i Bryssel

Klimatet högt på agendan

Den 27 november godkände Europaparlamentet den föreslagna kommissionen efter några tur-
rer fram och tillbaka i och med att Rumäniens, Ungerns och Frankrikes ursprungliga kommiss-
ionärskandidater inte fick stöd. Ursula von der Leyens kommission kunde därför tillträda den
första december. En av kommissionens prioriteringar är den europeiska gröna given (The
European Green Deal) med syfte att genomföra hållbarhetsmålen i Agenda 2030 och säkerställa
att EU uppnår Parisavtalets målsättningar om minskade koldioxidutsläpp. Målsättningen är att
Europa ska bli den första klimatneutrala regionen i världen. Åtgärderna inom ramen för den
gröna given kommer publiceras löpande under 2020 och kommer att beröra Åland på flera
plan. Ett förslag till europeisk klimatlag föreslås i mars 2020 för att nå målsättningen om kli-
matneutralitet 2050. Befintlig lagstiftning inom flera områden kommer att revideras, såsom ut-
släppshandelssystemet, förnybar energi, avfall, byggnadssektorn, biodiversitet, transport och
skogsbruk. [Här](#) kan man läsa om den europeiska gröna given.

I slutet av november antog Europaparlamentet två icke-bindande resolutioner som båda ringar
in allvaret för det nuvarande miljöläget. En av resolutionerna utlyser explicit att världen just nu
befinner sig i ett klimatnödläge. Resolutionen antogs med anledning av FN:s klimatkonferens
COP25 i Madrid som hölls i början av december. I samma resolution framgår också krav riktat
mot att kommissionens kommande lagstiftnings- och budgetförslag är i linje med målet att be-
gränsa den globala uppvärmningen till under 1,5 C. I den andra resolutionen uppmanar Euro-
paparlamentet att EU ska arbeta för att uppnå klimatneutralitet senast 2050. Medlemsstaternas
stats- och regeringschefer hade för avsikt att anta målet om klimatneutralitet till 2050 under
Europeiska rådet i mitten av december, men Polen reserverade sig.

I början av december presenterade också EU:s miljömyndighet EEA sin rapport *The European
Environment – State and Outlook 2020*. Den publiceras vart femte år och är uppdelad i olika
områden som luftkvalitet, vatten, biodiversitet, avfall, kemikalier, markanvändning. Samman-
fattningsvis kan man utifrån rapporten konstatera att dagens verktyg inte är tillräckliga för att
EU ska nå de uppställda målen. Enligt EEA krävs det därför långtgående åtgärder för att EU ska
nå målen för 2030. [Här](#) kan ta del av rapporten.

Val av Europeiska ombudsmannen och chef för EPPO

Hösten 2019 har inneburit en nystart på många plan inom EU:s institutioner. Det har bl.a. varit
dags för att välja en ny Europeisk ombudsman. Europaparlamentet utser en av kandidaterna
för en femårsperiod. Ombudsmannen har i uppgifter att utreda inkomna klagomål från med-
borgare, företag och organisationer gällande administrativa missförhållanden inom EU:s in-
stitutioner. Det kan t.ex. röra sig om diskriminering vid anställningar och onödiga förseningar
att lämna ut dokument inom EU:s förvaltning. En av de föreslagna kandidaterna var den tidi-
gare svenska europaparlamentarikern Cecilia Wikström, men jobbet gick till nuvarande om-
budsman Emily O'Reilly som får fortsätta ytterligare fem år.

Europeiska åklagarmyndighet, EPPO, har fått sin första chefsåklagare utsedd. Hennes namn är
Laura Kövesi och har tidigare erfarenhet från åklagarmyndigheten vid Högsta kassationsdom-
stolen i sitt hemland Rumänien. Europeiska åklagarmyndigheten är ett nytt organ som inväntas
inleda sin verksamhet i november 2020 med säte i Luxemburg. Tanken är att det som ett obe-
roende organ ska utreda, lagföra och väcka talan mot brott som riktar sig mot unionens ekono-
miska intressen, dvs europeiska skattebetalares pengar. Idag undgår många åtal då nationella
åklagare inte prioriterar brott med EU:s ekonomiska medel. Inrättandet av EPPO innebär en
fördjupning av EU-samarbetet och totalt är det tjugo medlemsländer som anslutit sig. Finland
är ett av dessa medan Sverige valt att stå utanför.

Aktuellt för landskapsregeringen

Sommartidsdirektivet

En fråga som uppmärksammas är avskaffandet av direktivet för säsongsbaserade tidsomställningar. Direktivet kom till 1980 då man på EU-nivå beslöt sig för att harmonisera gemensamma tidsomställningar av vinter- och sommartid för att underlätta handeln på den inre marknaden. Den tidigare kommissionen har föreslagit att avskaffa direktivet och förslaget antogs av Europaparlamentet. Förslaget har också behandlats av Europeiska unionens råd där flera av medlemsländerna framfört att de är för ett avskaffande men att det samtidigt är av stor vikt att koordinera tiden med sina grannländer. Huruvida man väljer att permanent införa sommar- eller vintertid är dock en fråga som avgörs på nationell nivå och därför inget som kommissionen kan samordna. Många av medlemsländerna har efterfrågat ytterligare utredningar från kommissionen gällande effekter som förslaget kan innebära, men kommissionen har signalerat att de inte kommer att utreda frågan ytterligare. För Åland är det av stor vikt att Sverige och Finland inte väljer att gå olika vägar eftersom det i värsta fall riskerar att bli två timmars tidsskillnad. Det skulle vara ogynnsamt för Åland på flera sätt. Transportministrarna diskuterade i början av december hur arbetet med frågan ser ut, där det framgick att ärendet stått still. För nuvarande befinner sig förslaget i något utav ett dödläge och det återstår att se vad som kommer att hända. Det beror bl.a. på om det nästinkommande kroatiska ordförandeskapet väljer att prioritera frågan. [Här](#) kan man läsa ytterligare om förslaget.

Bin och pollinerare minskar

Flera biodlare har rapporterat att bikolonierna minskar, vilket påverkar hela ekosystemet och den biologiska mångfalden. Minskningen av pollinerare riskerar medföra negativa konsekvenser för livsmedelssäkerhet och jordbruksskördar. Med anledning av detta tog kommissionen fram ["EU-initiativet om pollinatörer"](#) som syftar till att sprida kunskap om minskningen och dess konsekvenser. I början av december antog Europaparlamentets miljöutskott en icke-bindande resolution om initiativet och målen är att fler riktade insatser krävs för att skydda pollinatörer, minska användningen av bekämpningsmedel och ge mer stöd till forskningen. Det finns ingen data som kan redogöra för en helhetsbild varför minskningen sker men det finns belegg för att det i hög grad beror på mänskliga aktiviteter, såsom miljöförstöring, intensivt jordbruk och användning av bekämpningsmedel. Europaparlamentet kommer att debattera frågan ytterligare och sedan rösta om resolutionen under plenarsessionen i januari. [Här](#) kan man fördjupa sig ytterligare i ämnet.

Arbetet för hållbarhet och biologisk mångfald sker simultant på flera olika håll. Ett exempel är "Från jord till bord"-strategin som är en del av kommissionens gröna giv med målet att uppnå en hållbar produktionskedja. Strategin ska ge ett helhetsperspektiv på områden som cirkulär ekonomi, användning av bekämpningsmedel och antibiotika, stödja hållbar livsmedelskonsumtion och tillgängliggöra hälsosamma livsmedel för alla. Kommissionen har utpekat livsmedelsproducenterna som nyckelaktörer i arbetet.

Koldioxidutsläpp från sjötransportsektorn

Transportsektorn står för en fjärdedel av EU:s växthusgasutsläpp och är en sektor vars utsläpp ökar. För att nå klimatneutralitet till år 2050 krävs att 90% av transportutsläppen minskar. Som en del av arbetet föreslog den tidigare kommissionen en revidering av förordningen om övervakning, rapportering och verifiering av koldioxidutsläpp från sjötransporter. Rådet har behandlat förslaget på arbetsgruppsnivå och är därmed redo att inleda förhandlingar med Europaparlamentet. Rådets ståndpunkt är att rapportering ska göras obligatorisk och att resultatet av rapporteringen ska finnas tillgänglig för allmänheten. Det framgår även av kommissionens gröna giv att utsläppshandelssystemet ska föreslås inbegripa även den maritima sektorn som ett led i att minska utsläppen. Vi kommer veta mer om detta under nästa år.

Övrigt

COP25 i Madrid

Landskapsregeringen är sedan början av december medlem av det internationella nätverket Regions4 Sustainable Development, ett samarbete mellan regionala regeringar aktiva inom hållbar utveckling. Landskapsregeringens medlemskap godkändes av nätverkets medlemmar under deras möte som hölls i samband med klimatmötet COP25 i Madrid. Regions4 utgörs av 42 regionala regeringar från 20 länder och fyra kontinenter och representerar den regionala nivån vid internationella förhandlingar inom klimatförändringar, biodiversitet och hållbar utveckling. Ålands landskapsregering representerades av specialrådgivare Julia Lindholm som deltog i nätverkets aktiviteter under COP25. Under COP25 presenterade nätverket en rapport om klimatförändringsanpassning ur ett perspektiv från subnationella regeringar. [Här](#) kan man läsa rapporten.

Elena Moreno, vice miljöminister i Baskien, och Julia Lindholm, Ålands specialrådgivare i Bryssel på COP25 i Madrid.

Nordisk frukost

I november arrangerade Ålandskontoret i Bryssel ett frukostseminarium i Europaparlamentet tillsammans med Färöarna och Grönlands representationer i Bryssel, Nordiska rådet samt Europaparlamentarikerna Nils Torvalds (SFP, Finland) och Christel Schaldemose (S, Danmark). Inbjudna till seminariet var Europaparlamentarikerna från Finland, Sverige och Danmark och drygt en tredjedel av dem deltog. Syftet med seminariet var att belysa de självstyrda områdenas roll i det nordiska såväl som i det europeiska samarbetet.

Nikolaj Bock (Nordiska Rådet), Julia Lindholm (Åland), Elin Mortensen (Färöarna), Minninguaq Kleist (Grönland) och Silja Dögg Gunnarsdóttir (Nordiska Rådet) på frukostseminarium.

Besök från Ålands Lyceum

I början av december var det dags för Ålands Lyceums årliga Brysselbesök. Tillsammans med lektor Anders Casén reste tre elever till Bryssel för ett två dagars studiebesök. En av dagarna spenderades med landskapsregeringens tjänstemän i Bryssel. På schemat stod möten med specialsakkunniga vid Finlands ständiga representation vid EU om bl.a. EU:s säkerhetspolitik, Storbritanniens utträde ur EU och den växande populismen i Europa. Även ett besök till Europeiska unionens råd och vice-ordförande av kommissionen Frans Timmermans kabinett hanns med.

På agendan

1 januari är det Kroatien som tar vid som ordförandeland för Europeiska unionens råd efter Finland. Det kroatiska ordförandeskapet kommer att ske under parollen "A strong Europe in a world of challenges".

13-17 januari besöker en belgisk skola Åland och Ålands folkhögskola med anledning av konstprojektet "Next Generation, Please!". Syftet är att uppmuntra unga människor till samhällsengagemang och kreativitet. I maj 2020 är det Ålands folkhögskolas tur att komma till Bryssel för studiebesök och vernissage.

13-17 januari har Europaparlamentet plenarsession i Strasbourg.

14-17 januari kommer specialrådgivare Julia Lindholm att befinna sig på Åland för arbete.

20 januari träffas utrikesministrarna för rådsmöte.

21 januari är det Ecofin-råd då finansministrarna träffas i Bryssel.

23 januari arrangerar Europeiska regionkommittén evenemanget "How to get people out of their cars" med syfte att diskutera hållbara transportlösningar för både folkhälsa och miljö.

27 januari möts jordbruks- och fiskeriministrarna för rådsmöte, och den 28 januari hålls första allmänna rådet för 2020, då europaministrarna träffas.

29 – 30 januari möts ledamöterna av Europaparlamentet för ett så kallat miniplenum i Bryssel.

God jul och gott nytt år från oss på landskapsregeringens kontor i Bryssel!

Kontakta oss gärna per epost julia.lindholm@formin.fi eller alva.eriksson@formin.fi, telefon +32 2 2878 459 eller via vår Facebook-sida [Åland i EU](#).

